

non constricti, modo aperti sunt, in utroque tamen casu visus præsentiam non explicant, artusque flaccidi, quo ab aliis collocantur, jacent.

Notandum tamen est, aliquando hunc affectum adeo gravem esse, atque acutissimum, ut neque motus vitales per tempus maneant, sed unico momento in toto corpore omnes simul & semel motus, vitæ præsentiam declarantes, aboleantur, & homo mortuus decumbat, unde etiam apoplexia lethalis aut lethifera vocari solet.

Hemiplexia.

III.

Hemiplexia, aut hemiplegia, itidem est sensus & motus repentina & totalis abolitio in dimidio corpore, salva manente altera parte.

SCHOL.

Est itaque essentialiter idem affectus cum priore, in eo tamen ab illo differens, quod dimidium saltem corpus per longitudinem affectu tangatur, & alterutrum ipsius latus a capite ad calcem afficiatur, alterum vero immune ac liberum maneat, ut ejus membra citra difficultatem & impedimentum pro arbitrio moveri possint, & sensus in illo sit exquisitus, & quidem haud raro adeo exacte, ut dimidium nasi & linguæ ita patiat, ut in læso latere nec frigoris, nec caloris sensum percipientes ægri, in altero latere omnia percipiant, & ex uno saltem olfactum gustumque possideant, nec non frigidiores in latere affecto præ sano existant.

De cætero rationis quoque usus hemiplecticis in tantum conservatur, ut indicia rationis ordinarie præbeant, licet loqui non possint, proximi autem sunt ad rationis amissionem, id quod testatur promptissima omnium oblivio, & facilis hemiplegiæ in apoplexiam veram transitus.

Paralyfis.

IV.

Paralyfis est sensus & motus voluntarii abolitio particularis, unius saltem membri corporis, reliquis manentibus salvis.

SCHOL.

SCHOL.

Quemadmodum hemiplegia totum alterutrum corporis latus occupat, ita paralyfis unam saltem corporis partem particulariter obsidet, five fit brachium, five crus, five lingua, five harum aut aliarum partium specialissima particula: quale quid in digito, ipsiusve uno articulo, ani aut vesicæ sphinctere obtingit. Privatur autem pars, ita paralyfi tacta, etiam sensû & motu, & quidem pro gradu affectus diverso, vel totaliter, ut nihil in illa sentiant, neque partem movere possint; vel ex parte, dum aliquem adhuc sensum, licet valde stupidum, & levissimam quasi ad motum dispositionem retinent, aut vel motum, vel sensum, sine alterutrius concursu, servant: quem ultimum paralyseos gradum aliqui paralyfin spuriam salutare solent.

V.

Paresis est paralyseos singularis species, simulac rarior, quando post vehementissimam colicam musculi abdominis solum insensibiles evadunt, ventrisque inflatio quasi tympanitica sequitur.

VI.

Rarissima adhuc species horum affectuum est, cujus autores mentionem injiciunt, eamque catochum appellant, quando affectu paralytico totum corpus afficitur, motuque & sensu privatur, excepto solo capite, in quo nulla notabilis lesio, neque sensuum, neque motuum, neque rationis occurrit aut observatur.

VII.

Distinguitur apoplexia ordinarie in sanguineam & serosam, five phlegmaticam.

SCHOL.

Cum enim causa apoplexiæ duplex sit, eaque vel a sanguinis purioris, vel a serosæ colluviei, cum sanguine permixtæ, congestione &

stagnatione oriatur, secundum hanc causam materialis proximioris differentiam, distinctio apoplexiæ in scholis medicis nota est, ejusque signa a temperamento, ætate, & vitæ genere desumuntur. ita ut temperamentis calidioribus, plethoricis, junioribus, in victu pleno, lauto, vinoso viventibus, sanguinea; phlegmaticis vero, pueris ac senibus, serosa apoplexia adscribatur: ubi notamus, hanc distinctionem non modo de apoplexia completa, sed de omnibus reliquis hactenus recensitis speciebus subalternis valere, iisque applicandam esse.

VIII.

Subjecta itaque affectuum apoplepticorum, hemiplecticorum, paralyticorum, secundum hanc distinctionem sunt diversa.

SCHOL.

Subjecta enim apoplexiæ sanguineæ sunt quoad ætatem, juniores, vegetæ & mediæ virilis ætatis; quoad temperamenta vero, sanguinei, cholericæ & melancholicæ plethorici, qui diætâ lauta, vinosa, calida, & vitæ genere ad exæstuationes disponente, abutuntur, aut animi pathematibus vehementioribus tam iracundis, quam terrificis valde obnoxii sunt. Phlegmaticæ apoplexiæ subjiciuntur maxime senes, aut infantes, & phlegmatici, aut multum de phlegmatico temperamento participantes.

IX.

Subjectum speciale constituit primario genus nervosum.

SCHOL.

Eo quidem sensu, ut in apoplexia vera, probabiliter universum nervorum principium afficiatur, & inde actiones animæ in totum corpus sufflaminentur; in hemiplegia autem dimidia ipsius pars cum nervis abinde pendentibus patitur: sicut in paralyti particulares nervi in uno alterove membro tanguntur: secundario vero respectu, vel totum, vel dimidium corpus, in apoplexia & hemiplegia pars autem specialiter læsa in reliquis speciebus sub alternis subjectum speciale efficiunt.

X.

Quemadmodum formalitatem affectuum horum læso generis nervosi officio adscripsimus, ita causa omnium horum affectuum proxima antecedens aliquando est læsio continuitatis in genere nervoso.

SCHOL.

Quando nempe a violentia externa, casu, ictu, contusione, vel principio nervorum, vel medulla spinalis, tanquam ejus continuatio, vel particulares nervi conquatuntur, extra situm locantur, aut disrumpuntur, & ita ob instrumenti defectum actio per illud perpetrari nequit.

XI.

Vel læditur generis nervosi officium per modum compressionis.

SCHOL.

Quando nempe materia quædam peccans ex classe humorum corporis nostri, in cerebro, & circa principii nervorum confinia, tubulos cerebri atque nervorum premendo, officium illorum invertit, salva licet manente illarum partium continuitate.

XII.

Causa talis proxima materialis deprehenditur vel sanguis, vel serum.

SCHOL.

Fit hoc, quando alteruter dictorum humorum circa confinia medullæ oblongatæ, aut spinalis, in vasis sanguiferis aut lymphaticis stagnat, vasorumque infarctum graviorem, & per hunc medullæ oblongatæ compressionem notabilem causatur, ut lymphæ nervorum influxus & transitus legitimo more fieri nequeat, vel tunicæ involventes a meningibus oriundæ, in suo motu impediuntur, & ita negotium sensationis & motus per primarium utriusque actus organum celebrari non possit.

Vel contingit eadem læsio in casu penitus deplorato ac desperato, ab alterutro dictorum humorum extravasato, postquam vasorum sanguiferorum aut lymphaticorum ruptura præcessit: quæ extravasatio ut plurimum

rimum in ventriculis cerebri, circa plexum choroideum post mortem reperiri solet, & pro differentia humoris, differentiam apoplexiæ sanguineæ & phlegmaticæ constituere, simulque veram causam apoplexiæ illius deleteriæ atque lethiferæ esse, de qua in superioribus mentionem fecimus.

Quamvis verò hæc ordinaria causa esse soleat, nequaquam tamen in totum negamus, quod in certis ac peculiaribus casibus aliquando tubulorum nerveorum obstructio a lympa nervorum mucidiore aut spissiore in culpa esse possit, & quidem hoc maxime in paralyticis singularem partium resolutionibus.

XIII.

Differentia specifica singulorum affectuum apoplecticorum secundum recensitas species, fundata probabiliter est in diversitate gradus staseos humorum, & specialissima affectionis generis nervosi.

SCHOL.

Motuum diversæ hujus læsionis quod attinet, a quo diversitas affectuum denominatorum dependet, secundum nostram quidem sententiam, in *apoplexia completa*, (non tamen lethifera acutissima,) probabiliter tota medulla oblongata, a stasi humorum facta ita comprimitur, aut a lympa mucidiore obstruitur, ut neque lympa nervorum libere transire, neque sensationes per illam animæ ex toto corpore communicari possint, unde tunc per totum corpus sensus & motus voluntarii, nec non rationis exercitium, intercipiuntur.

In *hemiplegia* vero, alterutrum saltem latus afficiente, non totam medullam oblongatam, sed dimidiam ipsius solum partem pati credimus, unde consensus passionis omnes ejusdem lateris nervos tangit, ut in dimidio corpore dictæ actiones lædantur, salvis manentibus illis in latere opposito sano.

Si autem talis nervi cujusdam particularis, ad certam aliquam partem excurrentis, vel compressio, vel obstructio solum contingat, ab illa *paralyse* certarum partium deducendas esse persuasi sumus.

Unde etiam *catochum* in specie non æque medullæ oblongatæ læsioni

DE MORBIS
quam potius meli-
as: quomodocum-
perum inferiorum cu-
dalle spinatis sub luxatione
ut concussione.

Removetur & an-
bera, vel sero mucidi-
tioni faceret,

Hoc nomine parit dicitur
sensu, motu, etc. vel
sensu affectus sero
lunda, cum potum dicitur

Occasionales causa
nervorum congestione &
tam ad caput, sub in-
dent.

Hoc respectu inest
parities partium violenta
in, & gravata potest
t. exponant, & ita vint
t, imo stam & reparant
nes autem & tenes repe-
extremarum, & his medi-
cines producere valent, at
i stirarum nervorum re-
k in diversis respicitibus
manere.

fioni, quam potius medullæ spinali, infra capitis confinia læfæ adscribimus: quemadmodum simile quid satis manifeste contingit in paralyfi partium inferiorum corporis, falvis manentibus superioribus, post medullæ spinalis sub luxatione vertebrarum dorfalium factam lacerationem aut concussionem.

XIV.

Remotiores & antecedentes caufa tales sunt, quæ vel plethoræ, vel feri mucidi copiofa proventui, vel humorum incrassationi favent.

SCHOL.

Hoc nomine partim diæta plena, lauta, vinofa, partim victus crassior, tenuis, mucidus, ær vel nimis calidus, vel humidus & frigidus, pro diverfitate affectus ferofi aut fanguinei, vel vita quoque fedentaria, fpeculabunda, cum potuum diluentium defectu accufari folent.

XV.

Occasionales caufa proximiores ordinarie tales sunt, quæ humorum congestionem & refagnationem impetuosam ac repentinam ad caput, sub impeditiore illorum regressu, producere valent.

SCHOL.

Hoc refpectu inebriationes, animi pathemata vehementiora, refrigerationes partium violentæ hunc censum fubeunt. Inebriationes enim, & graviora pathemata iracunda, fanguinem potiffimum commovent, expandunt, & ita nimia vaforum expansione oppletiva ftagnationem, imo ftasin & rupturam vaforum producere poffunt. Refrigerationes autem & terrores repentini potiffimum fticturas partium folidarum extremarum, & his mediantibus, humorum reftrictiones ad partes superiores producere valent, aut particulariter frigus externum in locis certis fibrarum nervofarum relaxationes & atoniam producere aptum est, & ita diverfis refpectibus ad morbum talem fonticum difpofitionem relinquere.

XVI,

XVI.

An, & quantum ipsa natura in his afflictionibus concurrat, aut patiatur, id facile ex tota affectuum connexionione patet.

SCHOL.

Passive enim illam affici, extra dubium est, dum ipsi effectus atque influxus solitus in corpus suum ob læsionem instrumentorum denegatus existit: quamvis enim haud semper determinare ac affirmare liceat, læsionem instrumentorum præcise tantam adesse, ut totaliter omnis animæ energia per illa sit intercepta, nihilominus tamen nobilitas summaque necessitas horum organorum pro motibus hætenus consuetis continuandis, tanta est, ut etiam minor illorum læsio tantam naturæ producat apprehensionem, ut a re plane insolita, atque repente nobilissimum animæ instrumentum ingruente ac afficiente, haud raro ita attonita quasi atque perterrita adpareat, ut desperabunda quasi ipsamet motus etiam quadantenus possibiles deferat, & ita per sui subtractionem quasi in nexu causalitatis concurrat

Coma & lethargus.

XVII.

Coma est affectus soporosus, sive propensio gravior in somnum, cum vel sine delirio, febribus acutis & inflammatoriis, ut symptoma, accedens.

SCHOL.

Differt coma in eo a lethargo, quod hic idiopathicus sit affectus, illud symptoma febrile, cum febre iterum cessans & transitorium, cum lethargus, ejusque species carus, partim sine omni febre sponte oriantur, partim ratione durationis & eventus a comate differant, dum lethargus facile in apoplexiam degenerat, carus vero diutius per septimanas pluresque menses duret.

XVIII.

Dividitur coma in vigil & somnolentum.

SCHOL.

Coma vigil Medicorum
in propensionem habet
gravior, vel facilis exper
iam delibentes.

Somnolentum ex opt
u acutis decumbentes,
is dormiant, & licet ex
morum profundiores re
ermonum minus compete

Familiaris est his q
diaz & plethorica.

Licet epiodem senectute
mentis illam observam
e ante constitutus, cum
rior ac vehementior:
cipis vel somnolenti ma
mencorum, ita ut singu
tis vero & melancholicis
momenti ratio facile ex
me dari potest.

Lethargus est maxima
que præcursus idiosync
gentia occurrens.

Differt in eo lethargus a
concedentibus et sympon
licet aliquando motus fe
regus individuum de cætero
hincum orbiculata permo
ha corporis erecti operis
Cognoscitur Pathologu

SCHOL.

Coma vigil Medicis audit, quando febricitantes gravissimam quidem propensionem habent in somnum, sed somnum vel plane non assequuntur, vel facilius expergefunt, mox denuo in priorem somnolentiam delabentes.

Somnolentum ex opposito coma vocatur, quando ægri tales febribus acutis decumbentes, non modo somnolenti sunt, sed actu profundius dormiunt, & licet expergefati, tamen momentaneæ in eundem somnum profundiorum recidunt, cum oblivione rerum actarum, aut sermonum minus competentium ad quæstiones propositas prolatione.

XIX.

Familiaris est hic affectus symptomaticus ut plurimum junioribus & plethoricis.

SCHOL.

Licet equidem senioribus eundem non penitus denegemus, tamen frequentius illum observavimus in juvenibus, vel ad minimum in viridioribus ætate constitutis, cum sanguinis motus in illis semper & ordinarius sit fortior ac vehementior: ubi simul notamus, nos differentiam comatibus vigilis vel somnolenti maxime observasse secundum differentiam temperamentorum, ita ut sanguineis aut magis talibus somnolentum, cholericis vero & melancholicis vigil coma magis familiare existat, cujus phænomeni ratio facile ex naturali dictorum temperamentorum dispositione dari potest.

XX.

Lethargus est maxima & perennis in somnum propensio atque proclivitas idiopathica, sine febris acuta aliisque morbi presentia occurrens.

SCHOL.

Differt in eo lethargus a comate utroque, quod non febribus acutis antecedentibus ut symptoma superveniat, sed per se ut morbus existat, licet aliquando motus febriles ipsi ut symptoma jungantur: unde lethargus individua de cætero sana aggreditur, ut quoque sub aliquo ad minimum orthostadia permanere possint, nisi quod vertiginosi quid sub situ corporis erecto experiantur.

Coschwitzii Pathologia.

Hh h

XXI.

XXI.

Distinguere solent practici hunc affectum secundum differentiam gradus in lethargum stricte dictum, & carum.

SCHOL.

Per carum intelligunt leniorem ipsius gradum, ubi ægrotantes successively in somnolentiam illam delabuntur, & diuturno successu ad affectum disponuntur, ita ut per plures menses hoc affectu laborent, a somno quidem excitentur, sed statim, aut facile in eundem recidunt, cum minore oblivione rerum actarum aut agendarum.

Lethargi nomine vero indicant affectum magis acutum, brevisque periodi, ubi ægrotantes post prægressos aliquando vertiginosos graviores insultus, in somnolentiam profundam incidunt, eamque constantem, ita ut vix excitentur, & excitati penitus obliviosi sint, ut ciborum etiam capiendorum haud reminiscantur: sub quo rerum statu aliquid febrilium commotionum, quæ tamen exquisitæ non sunt, concurrunt; & nisi materia purulenta ex auribus & naribus profluat, vix ad septimum usque diem ægri superstites manent, sed sæpe quarto die moriuntur, superveniente apoplexia.

XXII.

Subjecta quod attinet, notari debet, caro magis senes atque phlegmaticos, lethargo strictiori, aque quidem senes, sed magis calidioris temperamenti personas subjici.

SCHOL.

Id quod merito intelligimus in tantum, quantum a temperamenti & causarum intrinsecarum concursu affectus produci potest: si autem causæ occasionales specialiores concurrant, satis frequenter sine consideratione temperamenti, aut ætatis, ille occurrere potest in diversis quoad temperamentum & ætatem subjectis.

XXIII.

Causa horum affectuum soporosorum generalis eadem esse apparet, quæ in antecedentibus indigitata est, licet gradu aliquanto levior: nempe læsio generis nervosi & cerebri, quoad ipsorum officium.

SCHOL.

In comate enim præ
que congectione & concre
libitatis compingitur, u
no nervorum genus defe
ficio haud rite frangi pot
orum sensibus, natura n
ntire, neque actionem u
sita quali manere debet.
minis huius instrumentis ut

In lethargo, qui sup
est libere cuius material
coppi in cerebro stagnat,
resoluit, & succellere magis

Causa utriusque aff

174.

In comate quidem ma
& sanguinis commotiones
pstant atque rugati: quæ
sua disparantia, vel etiam
corpore delata, sed incommo

Causa atque lethargia ve
m & mercatorum lesqui
copiam somnum sibi con
Præterea ab authoribus
mes vulneratoris, quas p
mor, nec quidem male,
sita testetur; neque tamen
facione sensu non mori

SCHOL.

In comate enim procul dubio a vehementiore sanguinis humorumque congestione & coacervatione in capite, sub æstu febrili, cerebri substantia comprimitur, ut lymphæ nervorum haud rite secernatur, quo ipso nervorum genus defectum nutrimenti & debiti toni patitur, suoque officio haud rite fungi potest. Unde obnubilatis per relaxationem nervorum sensibus, natura neque a rebus externis ideas percipere atque sentire, neque actionem debitam per nervos instituere valet, sed torpida quasi manere debet, donec, remota compressionis causa materiali, anima suis instrumentis uti possit.

In *lethargo*, qui ut plurimum senibus familiaris esse solet, eadem potest subesse causa materialis, dum æque vel sanguis, vel serum in magna copia in cerebro stagnat, fibras nervosas relaxat, emollit torpidasque reddit, & successive magis officium cerebri atque nervorum lædit.

XXIV.

Causæ utriusque affectus occasionales sunt vel internæ, vel externæ.

SCHOL.

In comate quidem magis internæ versantur causæ, graviores nempe sanguinis commotiones ad caput, quæ tamen ab externis excitari possunt atque augeri: quales sunt potus vinosi, remedia volatilia calidiora diaphoretica, vel etiam opiata & narcotica, intempestive ab extra ad corpus delata, sed intrinseco nexu noxas suas edentia.

Carus atque lethargus haud raro eundem præposterum usum opiatorum & narcoticorum sequitur, quando somni defectu laborantes senes per opiata somnum sibi conciliare student.

Præterea ab authoribus ut causa lethargi & cari allegantur capitis læsiones vulneratoriæ, quas præcipue apud senes hi affectus facile sequuntur, nec quidem male, cum utique historia practica illud quasi quotidie testetur; neque tamen inficiari possumus, hoc in casu lethargum strictiore sensu non morbum, sed symptoma læsionis cardinalis esse.

Memoriæ debilitas,

XXV.

Memoriæ debilitas est functionis animalis læsio, per oblivionem rerum præteritarum, vel præsentium, sese manifestans.

SCHOL.

Hic defectus partim cognoscitur ab ægris ipsis, qui propria confessione Medicum de præsentia affectus certiores reddere possunt: vel ab adstantibus quoque, qui in sermonibus vel actionibus ægrorum hunc defectum notorie observare valent.

XXVI.

Subiecta hujus affectus ordinarie sunt, quæ debilioribus ætate gaudent nervis.

SCHOL.

Hanc ob rationem naturalis quasi deprehenditur memoriæ debilitas tam apud infantes, quam senes, in quibus ordinarie talis generis nervosi debilitas deprehenditur. Nec tamen deficiunt aliæ ætates, hoc malo laborantes, quando per causas varias ad idem disponuntur.

XXVII.

Subiectum speciale constituit cerebrum, cum nervorum principio.

SCHOL.

Accusamus has partes, in quantum primarium illud organum principalium actionum animæ constituunt, licet de reliquo nobis maxime constet, nec cerebrum, nec nervorum principium, sed ipsam animam cogitare, factorumque aut faciendorum reminisci: cum tamen anima sine hoc instrumento ordinarie nihil agat, illud ad minimum ut subiectum causæ consideramus: nullatenus autem decisionem in nos suscipimus, an cerebri pars anterior media aut postica specialissime patiat, cum tales decisiones magis ad mentis fisiones pertineant, quam revera & fundamentaliter probari possint.

XXVIII.

XXVIII.

Causæ, memoriæ debilitatem producentes, sunt vel materiales, vel immateriales, nervosum genus debilitantes.

SCHOL.

Ad priorem classẽ referimus decubitus humorum, præsertim serosorum, ad caput, tam vehementiores, quam diuturniores, unde facile a morbis prægressis, tam febrilibus, quam aliis congestoriis, nec non ab hæmorrhagiis nimis, & affectibus apoplectoidis, memoriæ debilitationes causantur: dum sub primo decubitu, licet sanguineo, partes distensione debilitantur, postmodum autem per sanguinis depauperationem partes seroso-mucidæ, atoniam nervorum producentes, remanent.

Ad alteram causarum classẽ pertinent animi pathemata, sub mœrore, tristitia, curis, perpessa: nec minus nimiam in juventute factam memoriæ prægravationem.

XXIX.

Occasionalem causam frequenter constituit tam rei veneris abusus, quam capitis læsio violenta.

SCHOL.

Hinc sæpe videmus tales, qui juvenes in veneris castris strenue & nimium militarunt, postmodum stupidos, obliviosos, & ex omni genere enervatos, cum per nimiam spermatis excretionem, purior & subtilior lymphæ pars perdat, quæ cum lymphâ nervorum maximam similitudinem habet, hujusque defectum post se trahit.

Nec infrequenter contingit, ut per violentas capitis læsiones, vel partes interiores ipsæ in sua substantiâ lædantur, vel congestiones graviores humorum primo huc invitentur, a quibus postea eadem debilitatio facili negotio producitur.

Incubus.

XXX.

Incubus est defectus motus respiratorii & voluntarii, sub somno, gravissimam anxietatem & suffocationis metum ægris incutiens.

Hhh 3

SCHOL.

SCHOL.

Affectus hic maxime notabilis nunquam vigilantibus, sed semper dormientibus, vel ad minimum semidormientibus, & simul somniantibus, evenit, eosque ad ejulatus, & clamores obscuros, sub maxime suspiriosa & impedita respiratione, quasi pectus gravissimo pondere comprimere-
tur, perducit: donec expergefacti ad se redeant, lassitudinem sentientes; sed de reliquo nihil morbofi percipientes.

XXXI.

Subiecta hujus affectus ut plurimum sunt juvenilia & plethorica.

SCHOL.

In his enim maxime hic affectus temporarius observatur, quippe quæ ad coacervationes, & congestiones sanguineas circa pectus, semper proniora sunt.

XXXII.

Subiectum speciale est thorax, qui in debito suo motu impeditur.

SCHOL.

Quando enim causa materialis, quæ mox nominanda erit, thoracem obruit, tam pulmonibus, quam partibus musculosis denegatur debitus motus, unde sanguinis regurgitatoria stagnatio in pulmonibus & pectoris confiniis causatur, oppressionem talem spiritus anxiam producens.

XXXIII.

Causa materialis est sanguis, tam decubitu majore, quam spissitudine peccans.

SCHOL.

Hic enim sanguis in plethoricis ejusmodi subiectis ad confinia pectoris majore quantitate coacervatus, tam pulmones obruit, ut aër inspiratus libere transire nequeat, quam musculos pectoris ita in motu suo, quem thoraci præstare debent, sufflammat & impedit, ut deficiente ex parte motu respirationis debito, sanguis in pulmones ingressus, liberum egressum proxime non inveniatur, id quod tanto magis contingit, si spissitudo sanguinis simul in culpa fuerit, sui que transitum per angustiores vias ipse impediverit.

XXXIV.

DE MORBIS EX

Causa occasio
est, ordinari estObservamus enim, o
egros invadere, quan
ratis decumbunt, sub q
ita suspirio comprim
h quo decubitu pretere
st, hoc multum aggrav
minimis morbo occurr
us, si quoque corporis mOccasionaliter non n
& frevent potus ineIn tantum nempe, qu
que exspirationem majore
nam ad gravitatem form

Lypothymia

Lypothymia, & hys
& animalium repen
facillime adpreant.Constitit formalem horu
tu ad ordinarius motus
ubi quasi rudio effusa
it ut deficiat, donec vel ip

XXXIV.

Causa occasionalis hujus molesti, sed nullo modo periculosi affectus, ordinarie est situs corporis illegitimus in lecto.

SCHOL.

Observamus enim, ordinarie hoc malum haud citius aut frequentius ægros invadere, quam si supina, & speciatim brachiis supra caput elevatis decumbant, sub quo situ in specie musculi intercostales, a pectorali ita suspenso comprimuntur, ut thoracem debite movere nequeant: sub quo decubitu præterea insomniæ graviores & anxia solenniora esse solent, hoc malum aggravantia: siquidem rarissimum sane erit, sine anxiiis insomniis incubum occurrere; unde etiam fit, ut expergefacti saltem ægri, situmque corporis mutant, statim ab hoc malo liberentur.

XXXV.

Occasionaliter non minus hunc affectum aliquando produciunt & sovent potus inebriativi, & motus corporis nimii.

SCHOL.

In tantum nempe, quod sanguinem non modo magis exagitent, ipsique expansionem majorem & progressum impeditiorem concilient, sed etiam ad graviores somnum & anxiam insomniæ disponant.

Lypothymia & syncope.

XXXVI.

Lypothymia, & syncope sunt defectus sanctionum vitalium & animalium repentini & temporarii, ita ut ægroti mortuis simillimi adpareant.

SCHOL.

Consistit formalitas horum affectuum in abstractione naturæ temporaria ab ordinariis motibus & actionibus, tam animalibus, quam vitalibus: ubi quasi tædio affecta, totam œconomiam animalem in tantum negligit ac deserit, donec vel sponte ad se redeat, vel artificialibus auxiliis

liis ad officium suum per objecta, sensoria externa paulo acrius afficientia, quasi revocetur, motusque ordinarios iterum aggrediatur.

XXXVII.

Lipothymia & syncope, non quoad essentiam, sed quoad gradum ab invicem differunt: ita ut secundum magis receptam sententiam lipothymia leviolem, syncope vero graviorem, imo gravissimum denotet gradum.

SCHOL.

Cadit interim uterque affectus signis suis in sensus, dum ægri quasi mortui adparent, ut vires & motus, non modo animales & voluntarii, sed etiam vitales dispareant, & non solum sensus & motus, verum etiam pulsus & respiratio ad tempus deficere videantur: pallent enim repente in toto corpore, frigent ad minimum in extremitatibus nasi, faciei, manuum ac pedum, quoad tactum, & omnis quasi sanguis in corporis peripheria evanescit; oculi clauduntur torpide, licet spasticè non constringantur, neque os, nisi in adfuetis, hiat, sed clausum est, quamquam aliquando aliquid salivalis humoris effluit: & in lipothymia pulsus summa debilitas, imo quasi defectus, solo quandoque cordis tremore perceptibilis, adest, cum respiratione vix sentienda.

In *syncope* vero hæc pulsus debilitas, & respirationis summa infensibilitas, in totalem & omnimodam cessationem desinit, ita ut ne minimum quidem indicium utriusque sub exactissima licet perscrutatione observari possit. Quamvis autem hæc ita se habeant, nullus tamen in utroque affectu supervenit corporis rigor, aut manuum pollicumvespastica tractio, aut salivæ spumescencia in ore, quibus signis partim a morte, partim a convulsionibus & epilepsia distinguuntur. Unde veri syncoptici a mortuis nullo alio indicio discerni, aut pro talibus haberi possunt, quam quod hi mox vel paucò tempore obrigescant, illi autem torpidi & flaccidi saltem & citra putredinis successum diutius decumbant.

XXXIII.

Subjiciuntur his affectibus in genere persona debiliores & sensibiliores.

SCHOL.

DE MORBIS
Sunt illi tales a natura
in genere nervorum
non valde sensibiles:
sunt enim refecti merent

Causa horum affectuum
est.

Mortalem enim, &
non hanc, hanc, hanc
est, spasticè, utrumque
affectus fundamentum
vel a solis moribus
hinc, tamen adfirmatio
in moribus suis turbat
si autem aliquando m
ne in illis lipothymia
um, vel ad media simp
quor: vel tibi corde n
to aut loquaci negotio
ad ad somnolentiam &
In syncope ad hoc
determinationem, cum hinc aut
in respirationem distorcentem
non de illa reperire
sunt colligere licet
experis, aut sub pauperper
tantur: ubi vel ex hinc
rem laborioso prohibent
sunt licet.

Mox autem puer
est,
sunt hinc per hanc

SCHOL.

Sive illæ tales a natura fuerint, sive a morbis prægressis, aut inedia emaciati, & genere nervoso debiliore gaudentes, uno verbo, corpore & animo valde sensibiles: quo nomine præ aliis fœminæ & senes ad hanc classem referri merentur.

XXXIX.

Causa horum affectuum proxima ut plurimum est immaterialis.

SCHOL.

Materialem enim, & quidem immediatam proximam causam in corpore hærentem, hosque affectus producentem, explicare ac determinare, sæpissime admodum difficile est, cum potissimum videamus, hosce affectus fundamento æstimationis moralis niti, quatenus nempe natura vel a solis moralibus causis, v. g. animi pathematibus, vel, licet a physicis, tamen æstimationem moralem post se trahentibus, afficitur, atque in motibus suis turbatur.

Si autem aliquando materialem quendam defectum accusare licet, id sane in illis lipothymicis locum habebit, quæ nutrimenti corporis defectum, vel ab inedia simplici, vel sub morbis gravioribus prægressis, sequuntur: vel ubi causæ materiales, a plethora dependentes, in menstruo aut lochiali negotio turbato, vel in pathematibus hysteris aliquid ad fomentationem & resuscitationem mali contribuere possunt.

In syncope adhuc major versatur difficultas propter defectum observationum, cum hic affectus verus talis adeo sit rarus, ut præter solam recensionem historiarum in se rarissimarum, vix quidquam notatu dignum de illo reperire, multo minus aliquid certi de veris causis antecedentibus colligere liceat: nisi quod historiæ synopes ordinarie de puerperis, aut sub puerperio gravissimis passionibus hysteris vexatis, loquantur: ubi vel ex spasmo, vel a sanguinis lochialis profusione, vel a partu laborioso probabiliter virium & animæ & corporis defectum accusare licet.

XL.

Magis autem patent lipothymicorum affectuum cause occasionales.

SCHOL.

Huc pertinent ira, terror, metus, mœror, imo aliquando gaudium, vel res externos sensus, vel vere, vel per imaginationem moleste afficientes: cujus census sunt dolores sensibiles, pectoris angustationes vel a vestimentis, vel a flatibus incarceratis: sapores & odores ingrati, præcipue hi ultimi, qui, licet aliis individuis gratissimi sint, his tamen subiectis aliquando ita adversi existunt, ut illos maxime fugiant ac aversentur.

Mors.

XLI.

Mors est omnimoda motuum vitalium cessatio, in mixtionis animalis dissolutionem & corruptionem putridam definens.

SCHOL.

Sicut vita formaliter & essentialiter in mixtionis animalis conservatione, per motuum vitalium continuationem jugem ac perennem consistit, qua particulæ mixtionem turbantes fecernuntur & excernuntur: ita oppositum vitæ, nempe mors, in dissolutione mixtionis, & putredinis inductione consistere debet.

Quapropter etiam mortem ad motuum defectus merito referimus, cum nullus sane affectus unquam medico obvius proxime explicatis motuum deficientium morbis propinquior, & quoad externum aspectum similior, reliquos omnes autem effectu suo longissime superans existat, quam hic, qui syncopiticis personis, æque ac aliis in proximo periculo decumbentibus, sine omni individuorum aut subjectorum discrimine ant exceptione, ultimum superaddit rigorem emortualem, cum putredine mox insequente, & tam medicum, quam medici artem eludendo, omnibus ægrorum cruciatibus, & medici laboribus constantissimum imponit

F I N E M.

INDEX